

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19

Олексюк В. П., к.п.н., доцент кафедри інформатики та методики її викладання
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м.Тернопіль
Інститут інформаційних технологій та засобів навчання, м.Київ

Нині не заперечним є той факт, що освіта у XXI столітті зазнає істотних змін. Інтерактивні освітні ресурси, професійний розвиток та індивідуальний повсюдний доступ студентів додали нових вимірів традиційним процесам навчання. Суттєвим випробуванням для електронного навчання стала пандемія COVID-19. Незважаючи на значну кількість досліджень, у яких було обґрунтовані переваги здійснення очного навчання згідно традиційних або комбінованих моделей, чимало українських освітніх закладів освіти виявилися неготовими до зазначених викликів [1]. Серед проблем організації дистанційного навчання в умовах численних карантинів можна виділити технічні, організаційні, методичні, психологічні. Зокрема, добре відомо, що для функціонування багатьох традиційних систем управління навчанням потрібні матеріальні витрати, пов'язані з технічним забезпеченням та обслуговуванням відповідної ІТ-інфраструктури: Інтернет-сервери, хостинг, супровід та підтримка.

Як свідчать результати опитування викладачів та студентів ЗВО України були готові до дистанційного навчання в умовах пандемії [2]. На нашу думку, можна виділити типові проблеми та недоліки в організації освітнього процесу, які є характерними для багатьох закладів вищої та середньої освіти в Україні:

- Використання неспеціалізованих засобів для організації навчання (месенджери, соціальні мережі, додатки, що мають суттєві обмеження для здійснення навчання, зокрема, час сеансу, кількість користувачів, можливості для групової роботи, запису трансляцій тощо).
- Комунікаційні проблеми з доступом до мережі Інтернет, особливо у сільській місцевості.
- Небажання та нехтування частиною здобувачів обов'язками щодо відповідального ставлення до освітнього процесу.
- Зменшення часу індивідуальної роботи викладача зі студентом на користь використання автоматизованих засобів оцінювання навчальних досягнень.

Характерною особливістю сучасної науки є міждисциплінарний характер багатьох досліджень. У освіті ця тенденція знайшла відображення у концепції STEM, яка активно розвивається впродовж останніх років. Цей напрям розвитку освіти поєднує природничі науки та дає можливість подолати розрив між шкільними предметами природничо-математичного циклу та розвитком сучасних наук. Зазначені інтеграційні процеси вимагають поєднання не лише змістових, методичних, організаційних складників, а й технічних засобів [3], [4].

Одним із способів удосконалення можливостей існуючих засобів електронного та дистанційного навчання є запровадження систем адаптивного навчання. У дослідженні [5] виділені переваги адаптивних програмних засобів та сервісів. Вони характеризуються гнучкістю та відкритістю до модифікацій, що в кінцевому підсумку дозволяє забезпечити індивідуалізацію, персоналізацію, особистісно-орієнтований підхід в освіті. Алгоритми адаптивних систем навчання оцінюють результати кожного учня в режимі реального часу і залежно від цього коригують його зміст, темп тощо. Компетентнісний підхід, орієнтація на індивідуальний прогрес закладені в основі функціонування таких систем. Він може бути реалізований у різних формах, таких як проблемне і проектне навчання, вивчення відкриттів, навчання на основі опитування, навчання на основі моделювання, навчання на основі ігор та навчання на основі дискусій. Проте використання систем адаптивного навчання ставить перед чимало питань та проблем, серед яких можна виділити такі:

1. Для забезпечення адаптивності система повинна використовувати чимало даних, зокрема навчальний матеріал та відомості про студента. Поки що, не зрозуміло у який спосіб та на основі яких будуть генеруватися ці дані, зокрема яка роль систем штучного інтелекту, машинного навчання, нейронних мереж для вирішення таких завдань.

2. Для системи адаптивного навчання є бажаним, щоб студенти якомога довше вивчали різні курси, що опубліковані «у ній» (так звана "тривала адаптивність"). Зважаючи на значну кількість подібних даних у «традиційних» *LMS* виникають питання стосовно інтеграції різних систем управління навчанням.

3. Для забезпечення співпраці система адаптивного навчання повинна використовувати різні моделі групування студентів. При цьому виникає питання, які і наскільки детальні вхідні дані має надати системі викладач.

4. Для забезпечення справжньої адаптивності системи мали б використовувати сучасні цифрові засоби, наприклад "великі дані", гейміфікацію, соціальні мережі. При цьому можуть виникнути чимало безпекових та психологічних загроз, пов'язаних з цифровою ідентичністю учнів.

Незважаючи на всі вищеперераховані чинники сьогодні здобувачі освіти все ще мають упереджене ставлення до реалізації можливості здобуття фахових знань за допомогою дистанційної форми навчання. Разом з тим, слід звернути увагу на готовність суспільства та його окремих соціальних інститутів до сприйняття дистанційної освіти на рівні самостійної за механізмом організаційного функціонування та спроможної за можливістю забезпечити якість освіти форми отримання фахових знань.

Незважаючи на це, актуальною є підготовка вчителів до дистанційного навчання. Це означає, що педагогам варто систематично удосконалювати власний рівень ІК-компетентності, здійснювати постійний пошук більш ефективних практик для здійснення

навчання засобами цифрованих технологій.

Список використаних джерел

1. Спирін, О. М., & Колос, К. Р. (2020). Технологія організації масового дистанційного навчання учнів в умовах карантину на базі платформи MOODLE. Інформаційні технології і засоби навчання, 79(5), 29-58 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://doi.org/10.33407/itlt.v79i5.4090>.
2. Опитування викладачів ТНПУ імені Володимира Гнатюка: веб-сайт. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdOZR449lcwDgAYr8pc8FXuU7TzL4TBhRRSyJFNkIL7GJwNHQ/viewanalytics>.
3. Мороз, С. А., Романовський, О. Г., Мороз, В. М., Домбровська, С. М., Грень, Л. М., & Помаза-Помаренко, А. Л. (2020). Дистанційна форма здобуття вищої освіти: аналіз думки студентів щодо якості, переваг і недоліків. Інформаційні технології і засоби навчання, 79(5), 276-295. <https://doi.org/10.33407/itlt.v79i5.3340>.
4. Олексюк В. Габрусев В., Балик А. Деякі аспекти інтеграції веб-сервісів вищого навчального закладу. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія Педагогіка. 2011. № 1. С. 228-234.
5. Cloud technologies for enhancing communication of IT-professionals / Symonenko S., Osadchy V., Sysoieva S., Osadcha K., Azaryan A. // Proceedings of the 7th Workshop on Cloud Technologies in Education (CTE 2019), (Kryvyi Rih, Ukraine, December 20, 2019). – Kryvyi Rih, 2019. – Vol. 2643. – P. 225–236. – References: p. 234–236.